

Організаційно-правові засади діяльності юридичної служби суб'єкта господарювання

Мирослав Григорчук

*професор кафедри державно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук,*

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: miroslavgv@livekrokedu.onmicrosoft.com,

ORCID: 0000-0003-0523-030X

Володимир Зур'ян

студент магістратури, спеціальності «Право»,

освітньої програми «Право», Юридичного факультету,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: ZurianVV@krok.edu.ua

Вступ. Під загальним розумінням, юридична служба на підприємстві, в установі або організації означає окремий структурний підрозділ, якому доручено організацію правової роботи юридичної особи з метою правильного застосування, бездоганного дотримання та запобігання порушенню чинного законодавства з боку керівництва юридичної особи, керівників інших структурних підрозділів юридичної особи та окремих її працівників. Термін "юридична служба" також включає у себе "бюджетний варіант", коли на підприємстві застосовується лише посада юрисконсульта.

У державних підприємствах, установах, організаціях, організація роботи юридичної служби, являє собою, як правило, давно відпрацьовану і сталу систему. З урахуванням специфіки завдань, покладених на юридичну службу, цей структурний підрозділ можна охарактеризувати як частину апарату управління підприємства, установи чи організації, яка має певну самостійність і безпосередньо підпорядковується керівництву.

Для підвищення якості роботи юридичної служби важливо формувати її з кваліфікованих кадрів та постійно підвищувати кваліфікацію цих спеціалістів. Організація юридичної служби потребує не лише розуміння необхідності такої структури на підприємстві, установі або організації, але й особливої уваги до вибору та підготовки працівників цього підрозділу.

Мета роботи. Станом на сьогоднішній день залишається актуальним питання організації роботи з документами на підприємстві. У визначеному сенсі під цим терміном для суб'єктів господарювання мається на увазі відслідковування змін в законодавстві, договірної роботи, створення та зміни в статутних документах, взаємодія зі сторонами у суді, тощо. Відповідні задачі не можуть обійтися без спеціаліста або експерта у галузі правознавства. Задля виконання визначених завдань суб'єкт господарювання може організувати на підприємстві посаду юрисконсульта або юридичну службу чи окремий відділ. Дана робота має на меті визначити основні засади функціонування юридичної служби підприємства, установи та організації, а також може зацікавити керівників юридичних осіб, які тільки починають організовувати юридичну службу або вводити нову штатну

одиницю юриста-консультанта.

Матеріали та методи. Дослідження засад функціонування юридичної служби підприємства, установи та організації досліджували у своїх роботах українські вчені Шапуров О.О. («Аналіз сучасних тенденцій у металургії: інноваційно-інвестиційний розвиток та конкурентоспроможність на світовому ринку»), Катушинська Л.С. («Організація юридичної служби в суспільному виробництві»), Кахович О.О. («Юридична служба як суб'єкт організації правової роботи»), та інші.

Для вирішення поставлених задач застосовано наступні методи наукового пізнання:

- Метод аналізу - порівняння підходів різних науковців до тлумачення сутності поняття основних засад функціонування юридичної служби підприємства, установи та організації.

- Системно-структурний - розкриття сутності основ діяльності юридичної служби суб'єкта господарювання.

- Порівняльно-правовий - порівняння нормативно-правових актів, теоретичних положень, чинного законодавства на предмет визначення засад діяльності юридичної служби суб'єкта господарювання.

Результати дослідження можуть бути використані:

- у науково-дослідницькій сфері – для подальшого розвитку теоретичної бази, яка може бути встановлена шляхом практичних досліджень попередніх творів науковців та їх аналізу;

- у правотворчій сфері – з метою вдосконалення правового забезпечення провадження медичної діяльності профільними установами, ефективного виявлення та ліквідації наявних і можливих прогалин у вітчизняному законодавстві;

- у навчальному процесі – під час підготовки підручників і посібників з навчальних дисциплін на тему сучасного визначення сутності поняття основних засад функціонування юридичної служби підприємства, установи та організації.

Господарський кодекс України, відповідно до Конституції України, визначає правові засади господарської діяльності (господарювання), ґрунтуючись на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Узагальнено, господарське законодавство України спрямоване на сприяння розвитку суб'єктів господарювання, підтримку підприємництва та підвищення ефективності суспільного виробництва відповідно до принципів, закріплених у Конституції України [1].

Також важливо відзначити, що господарювання передбачає здійснення економічно значущої діяльності з метою отримання господарської вигоди. Ця вигода включає не лише фінансовий прибуток, але й задоволення суспільних потреб. Саме задоволення цих потреб є кінцевою метою виробництва продукції в рамках виробничої системи з використанням природних ресурсів. Потреби виступають важливою динамічною силою для розвитку виробництва та збереження природних ресурсів [2]. Юридична служба є невід'ємною частиною

організаційної структури суб'єкта господарювання, виконуючи ключову роль в правовому забезпеченні всіх аспектів діяльності.

Правову роботу, зазначає О. Кахович, вітчизняні дослідники визначають в широкому та вузькому розумінні. Правову роботу в широкому розумінні можна представити як правовстановлюючу та правозастосовну діяльність. У вузькому розумінні правова робота розглядається як окремий напрям діяльності, а не сам процес застосування норм права [3, с.32].

Організацією правової роботи на підприємстві займається юридична служба, що є необхідною частиною управлінського апарату. Правова робота, яка становить невід'ємну складову діяльності всіх структурних підрозділів суб'єкта господарювання, реалізується відповідно до певних напрямків, що складає суть такої діяльності. [4, с.9 -10].

Під час формування незалежної України акцентується на побудові правової держави, що передбачає необхідність правового регулювання всіх сфер життя суспільства. Одночасно сучасні тенденції у світовій економіці націлені на постійні інновації, такі як розвиток робототехніки, ІТ-технологій, виробництво наноматеріалів та наноструктурованого покриття, а також впровадження когнітивних наук [5, с.168].

У рамках сучасного розвитку правовий захист інтелектуальної власності в цифровому суспільстві, що можна проаналізувати за допомогою теорії складності, яка належить до нелінійної методології, надає чітке уявлення про тенденції розвитку цифрового суспільства. У швидкісному сучасному світі відбуваються зміни у всіх сферах: структурі, функціях, механізмах та системах заходів. Це вимагає розроблення стратегії правового захисту інтелектуальної власності в умовах невизначеності та нестабільності для адаптації до сучасних стилів і методів управління. Отже, всі структурні підрозділи на підприємстві здійснюють правову роботу, проте ключова функція у цьому процесі належить юридичній службі, яка виступає координатором та організатором правової діяльності.

Висновки. Юридична служба виступає координатором правової діяльності, забезпечуючи її планування та систематизацію відповідно до стратегічних цілей підприємства, головна мета якого забезпечити дотримання суб'єктом господарювання відповідного законодавства на всіх етапах його діяльності, взаємодіє з іншими структурними підрозділами, беручи участь в процесах прийняття стратегічних та оперативних рішень, забезпечує захист прав та інтересів суб'єкта господарювання в судових і позасудових відносинах, розробляє та впроваджує внутрішню процедуру та стандарти для забезпечення внутрішнього контролю та відповідності вимогам законодавства, підтримує системи ефективного документообігу для забезпечення юридичної безпеки підприємства та дотримання етичних стандартів та високих професійних норм в юридичній практиці.

Ключові слова: господарський процес; юридична служба на підприємстві, в установі та організації; суб'єкт господарювання.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Гайворонський В.М., Жушман В.П. Господарське право України. - Х.: Право, 2005. - С. 3.
3. Кахович О.О. Юридична служба як суб'єкт організації правової роботи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Серія ПРАВО. Випуск 22. Частина II. Том 2. с.32 – 35.
4. Катюшинська Л.С. Організація юридичної служби в суспільному виробництві: Навчальний посібник. К., 2010. 197 с.
5. Шапуров О.О. Аналіз сучасних тенденцій у металургії: інноваційно-інвестиційний розвиток та конкурентоспроможність на світовому ринку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Випуск 11. с. 168-173.